

A

בס"ד
Intro

Today we will learn בע"ה of דף כ"ו of ביצה. Some of the topics we will learn about today include:

Slaughtering a בכור on Yom Tov, and various laws related to checking a בכור for a מום on Yom Tov, in which cases this is permissible, and in which cases it is forbidden.

A discussion of the concept of שבת לחצי שבת, and whether there is a basis for this in Halacha or not.

B

Some of the key topics and concepts that we will learn about include:

בכור

The firstborn male of an ox, goat or sheep has קדושת בכור, and it must be given to a Kohen. It cannot be redeemed. In the time of the Bais HaMikdash, if the animal has no מום, the בכור must be brought as a Korban during its first year. If the animal has a מום, it may be slaughtered and eaten during its first year, and it is ממוון כהן. Now that there is no Beis ha'Mikdash, a Kohen must care for a Bechor until it develops a מום. Alternatively, he may sell it, even if it has no Mum, to a non-Kohen, who may eat it after it develops a Mum.

מוקצה/מוכן

The Pasuk says;

- והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו

from which we learn that the provisions of Shabbos, as well as Yom Tov, must be prepared from the day before. This is not referring to the actual cooking or baking, but rather to a verbal or mental preparation or designation of items, that are to be used for Shabbos or Yom Tov. These prepared items are called מוכן and may be used on Shabbos and Yom Tov. If something is not prepared or set aside for use on Shabbos, it is called מוקצה, or set aside, and is the subject of a Machlokes between Rebbe Shimon and Rebbe Yehuda as to the status of these items for use on Shabbos and Yom Tov. Rebbe Shimon holds that Muktzeh is permissible on Shabbos, whereas Rebbe Yehuda holds that Muktzeh is assur on Shabbos.

C

מוקצה לחצי שבת

Something which was not מוקצה when Shabbos began, then became מוקצה on Shabbos, then once again became not מוקצה, is once again permitted, because אין מוקצה לחצי שבת, if something became מוקצה on Shabbos for a certain reason, if that reason is no longer applicable the item reverts to not being מוקצה. However if the item was מוקצה when Shabbos came in, then it remains מוקצה for the entire Shabbos, regardless of any change in the item.

A

יום טוב on בכור Slaughtering a
& laws related to
checking for a מום

מוקצה לחצי שבת

?

Is there a basis
for this in הלכה?

B

בכור

מוקצה
מוכן

והיה ביום השישי
והכינו את אשר יביאו

C

מוקצה
לחצי שבת

1 So let's review....

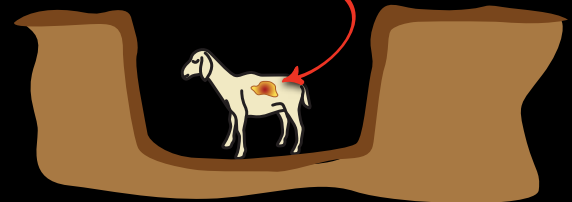
The Mishna begins:

בכור שנפל לבור

A בכור animal which fell into a pit on Yom Tov, and as the gemara explains, we are discussing a case where the animal already had a מום עובר, a type of blemish, for otherwise the animal would not have been מוכן for Yom Tov, and would be Muktzah. However, for the animal to be able to be eaten, even בזמן הזה, the animal must be checked by a מומחה, an expert, to confirm that this is in fact a מום קבוע – a permanent blemish, and one that permits the animal.

1 בכור שנפל לבור

The animal already had a מום עובר

Otherwise, the animal would NOT have been מוכן for יום טוב

However...

For the animal to be eaten, even בזמן הזה, the animal must be checked by a מומחה, to confirm that it's in fact a מום קבוע

2 רבי יהודה אומר ירד מומחה ויראה

Rebbe Yehuda holds that a מומחה should climb down into the pit in order to check the animal and the blemish. We cannot bring the animal up before checking, as perhaps the מום is not permanent, and therefore, it is not fit to be eaten, and Muktzah. אם יש בו מום יעלה וישחוט ואם לאו לא ישחוט

It the מום is found to have been permanent from before Yom Tov, we may hoist up the animal in order to slaughter it for Yom Tov, because it was מוכן from before Yom Tov. If not - the animal may not be hoisted up on Yom Tov, because it is Muktzah. Even if it is a מום קבוע now, but since it was not a מום קבוע before Yom Tov it is Muktzah.

רבי שמעון אומר כל שאין מומו ניכר מבעוד יום אין זה מן המוכן

Whereas Rebbe Shimon holds that as long as the מום has not been checked conclusively before Yom Tov, the animal is not considered מוכן, as Rebbe Shimon holds that a בכור may not be checked and declared a מום קבוע on Yom Tov. As such, even if in reality it was a מום קבוע from before Yom Tov, the animal is considered מוכן and may not be used on Yom Tov.

רבי יהודה אומר ירד מומחה ויראה אם יש בו מום יעלה וישחוט ואם לאו לא ישחוט

רבי שמעון אומר כל שאין מומו ניכר מבעוד יום אין זה מן המוכן

If the מום was NOT checked conclusively before יום טוב, the animal is NOT considered מוכן

ירד מומחה ויראה אם יש בו מום יעלה וישחוט ואם לאו לא ישחוט

מומחה should climb into the pit to check the blemish. If the מום is permanent from BEFORE Yom Tov, we may hoist the animal to slaughter it. Because it was מוכן and not מוקצה

3 The Gemara cites a Braisa:

ת"ר בכור תם שנפל לבור

An unblemished בכור which fell into a בור on Yom Tov, which as Rashi explains:

דלית ליה מוקצה להנך תנאי בבכור

דכל שעתא דעתיה עלויה

שכא יפול בו מום

The Tana'im of this Braisa do not consider a בכור to be מוקצה, because they hold that people are just waiting for a מום to occur, and so the animal is considered מוכן and not מוקצה.

3 ת"ר בכור תם שנפל לבור

דלית ליה מוקצה להנך תנאי בבכור דכל שעתא דעתיה עלויה שכא יפול בו מום

So the animal is considered מוכן and NOT מוקצה

4 ר' יהודה הנשיא אומר ירד מומחה ויראה אם יש בו מום יעלה וישחוט ואם לאו לא ישחוט
 An expert shall check it, and if a מום קבוע is found - even if it occurred on Yom Tov - he may Shecht it.
 אמר לו ר' שמעון בן מנסיא הרי אמרו אין רואין מומין ביום טוב ר' יהודה הנשיא challenges ר' שמעון בן מנסיא because we follow the opinion of Rebbe Shimon that אין רואין מומין ביום טוב
 As evidenced by a ברייתא דרב אושעיא ר' שמעון בן מנסיא בן שנוולד בו מום מערב יום טוב ובין שנוולד בו מום ביום טוב חכמים אומרים אין זה מן המוכן
 Regardless of when a מום occurred it is not considered מוכן, which follows the opinion of Rebbe Shimon that כל שאין מומו ניכר מערב יום טוב אין זה מן המוכן
 Any animal whose מום has not been conclusively determined before Yom Tov, is considered מוכן, because of the fact that אין רואין מומין ביום טוב, and cannot be used on Yom Tov.
 =====

4 ר' יהודה הנשיא אומר ירד מומחה ויראה אם יש בו מום יעלה וישחוט ואם לאו לא ישחוט
 אמר לו ר' שמעון בן מנסיא הרי אמרו
אין רואין מומין ביום טוב
We follow the opinion of Rebbe Shimon
 As evidenced by a ברייתא דרב אושעיא
 בין שנוולד בו מום מערב יום טוב ובין שנוולד בו מום ביום טוב
אין זה מן המוכן
Which follows the opinion of Rebbe Shimon
 כל שאין מומו ניכר מערב יום טוב אין זה מן המוכן

If a מום קבוע is found even if it occurred on יום טוב he MAY Shecht it

5 The gemara continues: בעי מיניה הלל מרבא Hillel posed the following question to Rava: יש מוקצה לחצי שבת או אין מוקצה לחצי שבת Is there a concept of an item becoming מוקצה in the middle of Shabbos or Yom Tov? The gemara asks: היכי דמי אי דאחזי בין השמשות אחזי אי דלא אחזי לא אחזי
 What could this be referring to, if the animal or item was מוכן from before Shabbos then it is מוכן, if it was not, then it is considered מוקצה for the entire Shabbos.

5 בעי מיניה הלל מרבא
יש מוקצה לחצי שבת או אין מוקצה לחצי שבת
 היכי דמי?
 אי דאחזי בין השמשות אחזי אי דלא אחזי לא אחזי

6 לא צריכא דאחזי והדר אחזי והדר אחזי
 It was fit at the onset of Shabbos - became unfit on Shabbos - then became fit again on Shabbos.

6 לא צריכא
דאחזי ~ והדר אדחי ~ והדר אחזי
 FIT AGAIN UNFIT FIT
 at the onset of שבת

7 There are two versions as to what Rava answered:
 -1- He said;
 יש מוקצה לחצי שבת -
 Once an item becomes מוקצה in the middle of Shabbos, it remains so for the remainder of Shabbos.
 -2- Rava answered
 אין מוקצה לחצי שבת -
 It does not remain Mutzah all Shabbos. When it becomes fit again, it is מותר.

7 TWO VERSIONS AS TO WHAT רבא ANSWERED:

2	1
אין מוקצה לחצי שבת When it becomes fit again, it is מותר	יש מוקצה לחצי שבת Once an item becomes מוקצה in the middle of שבת, it remains so

8 The following Braisa was brought, both as a question to the first version, and a support to the second version of Rava.
 The Braisa stated:
 ושׁוין שאם נולד ומומו עמו שזה מן המוכן
 If a firstborn animal was born already possessing a מום, then that is considered מן המוכן, properly prepared from before Yom Tov.

8 The following ברייתא seems to support 2nd version of רבא

ושׁוין
 שאם נולד ומומו עמו
 שזה מן המוכן

If a בכור was born already possessing a מום, that IS considered מן המוכן

9 This seems to be a case where before the birth the animal was ראוי, fit as an extension of its mother, then was born and temporarily became מוקצה pending approval of a מומחה regarding the מום, and then מותר again upon approval of the מומחה. This should prove that אין מוקצה לחצי שבת, as the animal is now permissible.

9 This seems to be a case where. . .

Before birth was ראוי As an extension of its mother	▶	Was born and temporarily מוקצה Pending approval of a מומחה	▶	Then מותר again Upon approval
---	---	---	---	----------------------------------

This should prove אין מוקצה לחצי שבת

10 The Gemara rejects this proof:
 אמר אביי ואיתימא רב ספרא כגון דיתבי דייני התם
 This case is discussing where the דיינים were present as the בכור was born, and so, at no time did it become מוקצה, and this case cannot prove either way.

10

!

The Gemara rejects this proof:

אמר אביי ואיתימא רב ספרא
כגון דיתבי דייני התם
At NO time did it become מוקצה

11 The Gemara tries to resolve this question from another Braisa:
 ת"ש היה אוכל בענבים והותיר
 והעלן לגג לעשות מהן צמוקין
 One who was eating grapes - or any other fruits - during the week, and he brought the remaining fruit up to the roof to dry,
 לא יאכל מהן עד שיזמין מבעוד יום
 In order to be able to eat from them on Shabbos or Yom Tov, one must be able to eat from them, as Rashi says: he must state verbally before Shabbos
 הריני אוכל מהן למחר
 I will eat some of this fruit tomorrow, on Shabbos.

11

בריותא:
 תא שמע
היה אוכל בענבים והותיר
והעלן לגג *During the week*
לעשות מהן צמוקין
 לא יאכל מהן
עד שיזמין מבעוד יום
 רש"י
He must state VERBALLY before שבת
הריני אוכל מהן למחר

12 Now,
 אי דחזו
 למה ליה הזמנה -
 If they are already fully prepared before Shabbos, why do they require הזמנה?
 אי דלא חזו
 כי אזמין להו מאי הוי
 And if they are not ready to eat before Shabbos, how can the הזמנה help?
 Therefore, we must say that these fruits were דאחזי
 והדר אדחזי
 והדר אחזי
 Now, if אין מוקצה לחצי שבת שבת,
 למה ליה הזמנה - why do they require הזמנה?
 Therefore, the Gemara wants to prove;
 יש מוקצה לחצי שבת -
 However, the gemara asks as before,
 כי אזמין להו מאי הוי - how can the הזמנה help?

12

אי דחזו? למה ליה הזמנה?
 אי דלא חזו? כי אזמין להו מאי הוי?

Therefore, we must say דאחזי ~ ופדו אדחזי ופדו אחזי

However, כי אזמין להו מאי הוי?
 We must say this מוקצה לחצי שבת is unrelated to מוקצה לחצי שבת

Now, if... אין מוקצה לחצי שבת למה ליה הזמנה?
 Therefore, the Gemara wants to prove; יש מוקצה לחצי שבת

13 Therefore, we must say that this Braisa is discussing a different case, unrelated to שבת לחצי שבת: מוקצה
 דאחזו ולא אחזו
 דאיכא אינשי דאכלי
 ואיכא אינשי דלא אכלי
 The raisins are partially ready - Some people would eat it and some would not - and remain so from before Shabbos through Shabbos -
 אזמין גלי דעתיה
 לא אזמין לא גלי דעתיה
 If he verbally designated them, he showed that he would in fact eat these fruits, and it is not מוקצה - and if not, then it is מוקצה.

13

דאחזו ולא אחזו
דאיכא אינשי דאכלי
ואיכא אינשי דלא אכלי

לא אכסין
לא גלי דעתיה
 מוקצה *IS*

אכסין
גלי דעתיה
 מוקצה *is NOT*

14 Finally, the gemara tries to resolve the question from raw beans and legumes, which מעיקרא חזו לכוס
 Raw beans are in fact edible -
 שדינהו בקדרה אדחו להו
 Once one begins to cook them, they become נדחה, they cannot be eaten while boiling -
 גמר בשוליהו חזו להו
 Upon completing the cooking process, they once again become edible.
 This would seem to prove שבת לחצי שבת מוקצה.

14

THE גמרא TRIES TO
 RESOLVE THE QUESTION

Raw
beans & legumes

שדינהו בקדרה
אדחו להו
נדחה,
while boiling
אזמין בשוליהו חזו להו

מועיקרא
חזו לכוס

! *This seems to prove*
אין מוקצה לחצי שבת

15 The Gemara answers
 גמרו בידי אדם לא קא מבעיא לן
 כי קא מבעיא לן גמרו בידי שמים
 The case of anything being cooked at the onset of Yom Tov is different, because it is in the power of the person to finish the item, and he therefore is not מקצה מדעתיה - He does not put it out of his mind from using it on Yom Tov. The question of the Gemara is in the case of dried fruits, where it becomes not מוקצה again due to heavenly actions, such as drying in the sun, where he might be מקצה מדעתיה from using it on Yom Tov.

The gemara leaves this question unresolved.
 LeHalacha, though, we hold אין מוקצה לחצי שבת

15

<p>כי קא מבעיא לן גמרו בידי שמים <i>He MIGHT be</i> מקצה מדעתיה</p>	<p>גמרו בידי אדם לא קא מבעיא לן <i>He is NOT</i> מקצה מדעתיה</p>
<p><i>The Gemara leaves this question</i> UNRESOLVED</p>	
<p><i>However...</i> אין מוקצה לחצי שבת</p> 	